

Sygn. akt IV U 453/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 maja 2015r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSO Katarzyna Antoniak
Protokolant	st. sekr. sądowy Dorota Malewicka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 7 maja 2015r. w S.

odwołania A. B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

z dnia 13 lutego 2014 r. Nr (...), (...)- (...)

w sprawie A. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

z udziałem zainteresowanego J. B.

o ustalenie podlegania ubezpieczeniom społecznym

oddala odwołanie.

Sygn. akt: IV U 453/14 **UZASADNIENIE**

Decyzją z 13 lutego 2014r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S., działając na podstawie art.38 ust.1 w zw. z art.83 ust.1 pkt 1, art.68 ust.1 pkt 1 lit.a, art.34 ust.2, art.6 ust.1 pkt 1 i 5, art.8 ust.1, art.11 ust.1, art.12 ust.1 i art.13 pkt 1 ustawy z 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych stwierdził, że A. B. od 1 lipca 2010r. nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę zawartej z mężem J. B. prowadzącym pozarolniczą działalność gospodarczą o nazwie (...).

Podstawę do wydania powyższej decyzji stanowiły ustalenia organu rentowego, z których wynikało, że A. B. została zgłoszona do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych z tytułu wykonywania umowy o pracę u płatnika składek (...) J. B. od 1 lipca 2010r. Organ rentowy wskazał, że zgodnie z art.8 ust.11 w/w ustawy za osobę współpracującą z osobą prowadzącą działalność gospodarczą uważa się między innymi małżonka, jeżeli osoba ta pozostaje z prowadzącym działalność gospodarczą we wspólnym gospodarstwie domowym i współpracuje przy prowadzeniu tej działalności. Przepis art.8 ust.2 ustawy stanowi przy tym, że jeżeli pracownik spełnia kryteria określone dla osób współpracujących, o których mowa w art.8 ust.11 – dla celów ubezpieczeń społecznych jest traktowany jako osoba współpracująca. Organ rentowy zastrzegł, że za współpracę przy prowadzeniu działalności gospodarczej nie można uznać każdej czynności wykonywanej przez osobę bliską na rzecz prowadzonej przez przedsiębiorcę działalności. Za powodującą obowiązek

ubezpieczenia emerytalnego i rentowych można uznać jedynie takie współdziałanie osoby bliskiej, które generuje stałe, dodatkowe dochody z tej działalności niezależnie od tego czy dokonuje tego odpłatnie, czy nieodpłatnie. Z kolei podleganie pracowniczemu tytułowi ubezpieczenia uwarunkowane jest nie opłacaniem składek, ale legitymowaniem się statusem pracownika rzeczywiście świadczącego pracę w ramach ważnego stosunku pracy. Do dnia wydania decyzji ubezpieczona i płatnik składek nie odnieśli się do kwestii prowadzenia wspólnego gospodarstwa domowego, nie wyjaśnili również okoliczności zawarcia umowy o pracę, konieczności jej zawarcia, zakresu obowiązków, godzin pracy, list obecności, zaświadczenia lekarskiego dopuszczającego do wykonywania określonej pracy. W tych okolicznościach brak jest przekonujących dowodów potwierdzających pracowniczy charakter wykonywanych zadań. Podstawową cechą stosunku pracy jest istnienie podporządkowania pracownika wobec pracodawcy. Takiemu podporządkowaniu zaprzecza zasada równości współmałżonków, gdyż zgodnie z art.23 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego małżonkowie mają równe prawa i obowiązki w małżeństwie. Reasumując organ rentowy stwierdził, że brak jest podstaw do stwierdzenia, że spełnione zostały formalne i realne warunki do zatrudnienia, a także, że miało rzeczywiste wykonywanie przez ubezpieczoną obowiązków kreujących zobowiązania pracownicze. Podleganie ubezpieczeniom społecznym wynika zaś z prawdziwego zatrudnienia, a nie samego faktu zawarcia umowy o pracę (decyzja z 13 lutego 2014r. k.5-7 akt organu rentowego).

Odwołanie od w/w decyzji złożyła ubezpieczona A. B. wnosząc o jej zmianę poprzez ustalenie, że od 1 lipca 2010r. podlega ubezpieczeniu społecznemu. W uzasadnieniu stanowiska wskazała, że w okresie od 1 lipca 2010r. do 28 stycznia 2011r. pomagała mężowi w prowadzeniu działalności gospodarczej. Do jej obowiązków należało przyjmowanie interesantów, zaopatrzenie w materiały potrzebne do pracy, pakowanie i wysyłanie produktów do klientów. Oboje z mężem nie byli świadomi, że jako małżonkowie nie mogą podpisać umowy o pracę i że istnieje taki tytuł jak osoba współpracująca. Od chwili urodzenia dziecka, które jest niepełnosprawne nie wykonuje obowiązków związanych z pracą (odwołanie k.1-3).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie powołując się na przepisy prawa i argumentację zawartą w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. Dodatkowo wskazał, że skoro ubezpieczona – jak twierdzi w odwołaniu – w ramach pracy przyjmowała interesantów i zaopatrywała zakład w materiały potrzebne do pracy, to powinny istnieć dowody – osoby i dokumenty mogące potwierdzić te okoliczności. Z kolei okazjonalna pomoc, jaką małżonek świadczy osobie prowadzącej działalność gospodarczą, pozostając z nim we wspólnym gospodarstwie domowym stanowi konsekwencję obowiązku małżonków do wzajemnej pomocy oraz współdziałania dla dobra rodziny wynikającego z kodeksu rodzinnego i opiekuńczego (odpowiedź organu rentowego na odwołanie k.5-8).

Zainteresowany – płatnik składek J. B. przyłączył się do odwołania (protokół rozprawy z 17 lutego 2015r. k.15 – minuta 1 nagrania).

Sąd ustalił, co następuje:

Ubezpieczona A. B. i płatnik składek J. B. są małżeństwem od 19 lat. Małżonkowie pozostają w ustroju wspólności majątkowej, wspólnie zamieszkują w S. przy ul. (...) i prowadzą wspólne gospodarstwo domowe. Od około 25 lat J. B. prowadzi działalność gospodarczą w formie zakładu stolarskiego pod nazwą (...). Siedziba działalności znajduje się w miejscu zamieszkania małżonków. Na posesji zabudowanej domem znajduje się warsztat stolarski, przy czym jedno z pomieszczeń w warsztacie stanowi biuro. W okresie do 30 czerwca 2010r. ubezpieczona pomagała mężowi – płatnikowi składek w niektórych czynnościach związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą np. w zakupie materiałów, w sprawach związanych z dokumentacją do ZUS-u. Sporządzaniem projektów do zleceń, obsługą klientów zajmował się płatnik składek. Oprócz tego płatnik składek osobiście wykonywał prace stolarskie. Nie zatrudniał żadnych pracowników. W dniu 29 czerwca 2010r. płatnik składek i ubezpieczona spisali umowę o pracę, zgodnie z którą płatnik składek jako pracodawca zatrudnił ubezpieczoną jako pracownika na stanowisku pracownika biurowego w pełnym wymiarze czasu pracy z wynagrodzeniem 1 317 złotych miesięcznie, przy czym miejsce pracy ubezpieczonej określone zostało w miejscu siedziby pracodawcy. Umowa o pracę zawarta została na czas nieokreślony z terminem rozpoczęcia pracy od 1 lipca 2010r. W załączniku do umowy płatnik składek określił zakres obowiązków ubezpieczonej na stanowisku pracownika biurowego wskazując, że do jej zadań należy wykonywanie

zleconych przez pracodawcę zadań związanych z obsługą klientów zakładu stolarskiego, organizowanie pracy biura, obsługa programów komputerowych, poczty tradycyjnej i elektronicznej, sporządzanie dokumentów finansowych w tym rachunków, odbieranie telefonów, nadzorowanie i porządkowanie dokumentów firmowych oraz ich archiwizacja, zamawianie towarów i realizowanie zamówień oraz wykonywanie innych zadań zleconych przez pracodawcę (umowa o pracę z 29 czerwca 2010r. i załącznik do umowy w postaci zakresu obowiązków - w kopercie na k.14 akt sprawy). Płatnik składek nie skierował ubezpieczonej na wstępne badania lekarskie i nie przeprowadził szkolenia z zakresu BHP. Od 6 października 2010r. ubezpieczona przebywała na zwolnieniu lekarskim związanym z ciążą, a w dniu 27 stycznia 2011r. urodziła dziecko. W okresie pobytu ubezpieczonej na zwolnieniu lekarskim płatnik składek zatrudnił pracownika do pracy fizycznej w warsztacie. Czynności biurowe wykonywał sam. Po urodzeniu dziecka, do chwili obecnej czynności biurowe wykonuje sam płatnik składek – obok pracy w warsztacie. Ubezpieczona w miarę możliwości – w związku z opieką nad niepełnosprawnym dzieckiem pomaga płatnikowi składek w czynnościach biurowych (wyjaśnienia ubezpieczonej k.15v – nagranie od minuty 2 do 17 i wyjaśnienia płatnika składek k.16-16v – nagranie od minuty 17 do 29).

W dniu 30 czerwca 2014r. płatnik składek wystawił świadectwo pracy, w którym wskazał, że ubezpieczona zatrudniona była w prowadzonej przez niego firmie w okresie od 1 lipca 2010r. do 30 czerwca 2014r. w pełnym wymiarze czasu pracy (świadectwo pracy z 30 czerwca 2014r. - w kopercie na k.14 akt sprawy).

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonej A. B. okazało się nieuzasadnione.

Zgodnie z art.6 ust.1 pkt 1 ustawy z 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2013r., poz.1442 ze zm.) obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są pracownikami. Z kolei art.11 ust.1 w/w ustawy stanowi, że obowiązkowo ubezpieczeniom chorobowemu podlegają pracownicy, wreszcie w myśl art.12 ust.1 ustawy obowiązkowo ubezpieczeniom wypadkowemu podlegają osoby podlegające ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym. W myśl zaś art.8 ust.1 przedmiotowej ustawy za pracownika uważa się osobę pozostającą w stosunku pracy, z zastrzeżeniem ust.2 i 2a. Wskazany ust.2 stanowi, że jeżeli pracownik spełnia kryteria określone dla osób współpracujących, o których mowa w ust.11 – dla celów ubezpieczeń społecznych jest traktowany jako osoba współpracująca. W rozumieniu ust.11 art.8 za osobę współpracującą z osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność uważa się m.in. małżonka, jeżeli pozostają z nimi we wspólnym gospodarstwie domowym i współpracują przy prowadzeniu tej działalności.

Odnosząc powyższe uregulowania do okoliczności sprawy Sąd doszedł do przekonania, że brak jest podstaw do uznania, iż od 1 lipca 2010r. powstał i faktycznie istniał tytuł do objęcia A. B. ubezpieczeniem społecznym. Zgłaszając A. B. do ubezpieczenia płatnik składek wskazał, że tytułem do objęcia wymienionej ubezpieczeniem jest umowa o pracę zawarta między ubezpieczoną a płatnikiem składek w dniu 29 czerwca 2014r. z dniem rozpoczęcia pracy określonym na 1 lipca 2010r. Należy wskazać, że istotą stosunku pracy jest rzeczywiste świadczenie pracy przez pracownika na rzecz pracodawcy pod jego kierownictwem i w miejscu oraz w czasie przez niego wskazanym – art.22§1 kp. Dokonane przez Sąd ustalenia nie pozwalają na uznanie, że poczynając od 1 lipca 2010r. ubezpieczona wykonywała pracę na rzecz płatnika składek w ramach stosunku pracy, tj. że w miejscu i czasie określonym przez płatnika składek stale – codziennie i pod jego kierownictwem wykonywała pracę polegającą na obsłudze klientów, w tym sporządzeniu projektów zleconych prac stolarskich, wystawianiu dokumentów firmowych, w tym rachunków i faktur, prowadzeniu biura, zamawianiu materiałów potrzebnych do pracy w warsztacie oraz wykonywaniu innych prac zleconych jej przez płatnika składek. Należy zgodzić się z organem rentowym, że samo zawarcie - spisanie umowy na piśmie nie stanowi dowodu na rzeczywiste istnienie stosunku pracy, a tym samym zaistnienie tytułu do ubezpieczenia społecznego. Aby zaistniał tytuł do objęcia danej osoby ubezpieczeniem społecznym musi zaistnieć i faktycznie być realizowany stosunek będący podstawą do ubezpieczenia społecznego. W niniejszej sprawie ubezpieczona w toku rozprawy w dniu 17 lutego 2015r. złożyła umowę o pracę datowaną na 29 czerwca 2010r. wraz z załącznikiem w postaci zakresu obowiązków oraz listy obecności za okres od 1 lipca 2010r. do 5 października 2010r. Dokumenty te są jednak niewystarczające do uznania, że między stronami doszło do zawarcia umowy o pracę i rzeczywistego świadczenia przez ubezpieczoną pracy

w ramach stosunku pracy. Na marginesie wskazać należy, że o przesłanie dokumentacji związanej z zatrudnieniem ubezpieczonej organ rentowy zwracał się do ubezpieczonej i płatnika składek już w grudniu 2013r. - przed wydaniem zaskarżonej decyzji. Wezwania te pozostały jednak bez odpowiedzi (wezwanie z 23 grudnia 2013r. i ponaglenie z 21 stycznia 2014r. wraz z potwierdzeniami ich odbioru przez ubezpieczoną i płatnika składek k.3-4 akt organu rentowego). W toku rozprawy ubezpieczona i płatnik składek utrzymywali, że od 10 lipca 2010r. do chwili pójścia na zwolnienie lekarskie ,tj. do 5 października 2010r. ubezpieczona wykonywała pracę na rzecz płatnika składek, która polegała na obsłudze klientów, w tym sporządzeniu projektów zleconych prac stolarskich, wystawianiu dokumentów firmowych, sporządzeniu zapotrzebowania na materiały, przy czym pracę tę wykonywała codziennie w siedzibie biura przez 8 do 9 godzin. Powyższe twierdzenia stron nie zostały jednak potwierdzone żadnymi obiektywnymi dowodami w postaci zeznań świadków czy dokumentów firmowych – umów, faktur, zamówień, które zgodnie z zakresem obowiązków miała sporządzać ubezpieczona. Zakreślony na wniosek ubezpieczonej 14-dniowy termin do zgłoszenia wniosków dowodowych upłynął bezskutecznie (vide: protokół rozprawy z 17 lutego 2015r. k.16v). Brak jakichkolwiek dowodów - poza umową o pracę i listami obecności załączonymi dopiero na etapie rozprawy – nie pozwala na uznanie, że ubezpieczona wykonywała pracę na rzecz płatnika składek w ramach stosunku pracy. W ocenie Sądu nie ma podstaw do kwestionowania twierdzeń stron, że w okresie trwania małżeństwa ubezpieczona wykonywała określone czynności na rzecz płatnika składek w ramach prowadzonej przez niego działalności gospodarczej np. zamawiała - nabywała potrzebne materiały, czy pakowała produkty dla klienta (tak w odwołaniu). Nie można bowiem zapominać, że ubezpieczona i płatnik składek są od blisko 20 lat małżeństwem, a zatem wykonywanie określonych czynności przez jednego małżonka na rzecz drugiego małżonka jest czymś naturalnym, tym bardziej, gdy małżonkowie – tak jak strony – prowadzą wspólne gospodarstwo domowe. Należy zauważyć, że sama ubezpieczona w odwołaniu od decyzji (na k.3 akt sprawy) użyła określenia, że w okresie od 1 lipca 2010r. do 28 stycznia 2011r. „pomagała mężowi” w prowadzeniu działalności gospodarczej. Doraźna pomoc współmałżonkowi w prowadzonej przez niego działalności gospodarczej nie może być utożsamiana z istnieniem stosunku pracy z uwagi na brak wykonywania stałej codziennej pracy w ramach podporządkowania pracowniczego. Zgromadzony materiał dowodowy nie pozwala na uznanie, że od 1 lipca 2010r. ubezpieczona przejęła obsługę biura płatnika składek oraz obsługę jego klientów włącznie z wykonywaniem projektów zleceń, co wcześniej należało do płatnika składek. Należy przy tym zauważyć, co przyznał płatnik składek, że od chwili pobytu ubezpieczonej na zwolnieniu lekarskim poprzez kolejne lata płatnik składek nie zatrudniał żadnej osoby do prowadzenia biura i obsługi klientów, a ubezpieczona wobec obowiązków związanych z opieką na dzieckiem jedynie doraźnie pomaga mu w sprawach biurowych. Okoliczność ta ma znaczenie również dla oceny przedstawionego przez strony dokumentu w postaci świadectwa pracy z 30 czerwca 2014r., z którego wynika, że ubezpieczona miała wykonywać pracę na rzecz płatnika składek do 30 czerwca 2014r., mimo że faktycznie pracy takiej nie wykonywała.

Reasumując, w sprawie brak jest podstaw do uznania, że od 1 lipca 2010r. ubezpieczona pozostaje w stosunku pracy z płatnikiem składek, co na gruncie ubezpieczeń społecznych – w myśl art.8 ust.2 w zw. z ust.11 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, nakazywałoby uznać, że podlega ona ubezpieczeniu społecznemu jako osoba współpracująca przy prowadzeniu działalności gospodarczej. Brak jest również podstaw do uznania A. B. za osobę współpracującą z płatnikiem składek przy prowadzeniu działalności gospodarczej z uwagi na charakter wykonywanych przez nią czynności przybierających formę doraźnej małżeńskiej pomocy w sprawach związanych z dokumentacją, czy zakupem materiałów, a nie stałych, zorganizowanych i istotnych z punktu widzenia działania firmy i poświęconego czasu prac.

Mając na uwadze całokształt powyższych okoliczności Sąd uznał odwołanie A. B. za nieuzasadnione i na podstawie art.477¹⁴§1 kpc odwołanie to oddalił.